

Millaista tietoa neuvojat tarvitsevat ilmastonmuutokseen varautumisesta?

Savikko Riitta, tutkija, Luonnonvarakeskus, riitta.savikko@luke.fi

Hakala Harri, MMM, selvityksen tekijä, harri.e.hakala@gmail.com

Himanen Sari, erikoistutkija, Luonnonvarakeskus, sari.himanen@luke.fi

Ilmastonmuutos haastaa maatalouden ja sitä tukevan osaamisjärjestelmän

Ilmastonmuutokseen varautumiseen kuuluu laajasti mukautumista niin muuttuviin luonnonoloihin kuin myös ilmastonmuutoksen takia muuttuvaan maatalouspolitiikkaan. Osaamista tarvitaan esimerkiksi uusien liiketoimintamahdollisuuksien hyödyntämisessä sekä viljelyn teknisissä ja strategisissa ratkaisuissa.

Kysely Neuvo2020-neuvojen tietotarpeista

Maatalouden neuvojat ovat avaintoimijoita pyrittäessä luomaan kullekin maatilalle käyttökelpoisia ilmastonmuutokseen varautumista tukevia ratkaisuja. Keväällä 2017 selvitettiin kyselyllä Neuvo2020-järjestelmässä mukana olevien neuvojen näkemyksiä ilmastonmuutokseen liittyvistä tietotarpeista neuvontatyössä. Vastauspyyntö nettilomakkeena toteutettuun kyselyyn lähetettiin sähköpostitse kaikille Neuvo2020-neuvoille (575 henkilölle). Vastauksia saatiin 32 henkilöltä (vastausprosentti 5,6). Vastaajat arvioivat palvelleensa keskimäärin 35 (vaihteluväli 0-150) Neuvo2020-asiakasta. Selvityksen perusteella neuvontatyössä ilmastonmuutos tulee puheeksi useimmiten kasvukauden sääolojen ja niiden kanssa selviytymisen yhteydessä sekä peltojen vesitaloudesta keskusteltaessa.

Neuvojat tuntevat ilmastonmuutokseen varautumista, riippumatta priorisoinnista

Kysymykseen ”Miten näet ilmastonmuutokseen varautumisen keinojen liittyvän neuvontatyöhösi?” 59 % vastaajista valitsi vaihtoehdon ”Ilmastonmuutokseen varautuminen liittyy neuvontatyöhöni” ja 41 % vaihtoehdon ”Ilmastonmuutokseen varautuminen ei juurikaan liity neuvontatyöhöni”. Avovastauksissa varautumisen koettiin liittyvän eniten seuraaviin teemoihin: energiatehokkuus, viljelytekniikat, maan rakenteen hoito, kasvivalinnat, lannoitus, muokkausohjeet, kasvipeitteisyysvalinnat, kasvinsuojelu, hiilitase, kasvukauden muutokset, öljyriippuvuus, huoltovarmuus, viljelykierrot, sekä rehustuksen riskit ja toteutus.

”Ilmastonmuutokseen varautuminen ei juurikaan liity neuvontatyöhöni” –vaihtoehdon valinneista suurin osa näkee ilmastonmuutokseen varautumisen tulevaisuudessa olennaiseksi tai melko olennaiseksi, vaikka tällä hetkellä varautuminen jää esimerkiksi tilojen kannattavuuskysymysten ja viljelijöiden jaksamisen tai tilojen jatkajakysymysten vuoksi vähäisemmäksi huoleksi. Hekin ovat vastanneet kysymyksiin perusteellisesti ja heillä on kiinnostusta aihepiiriin. Vastaajat näyttävät tuntevan ilmastonmuutokseen varautumista riippumatta siitä kuinka korkealle he sitä tällä hetkellä priorisoivat. Tämä kertoo valmiudesta painottaa aihetta tulevaisuudessa.

Ilmastonmuutokseen varautumista koskevia tietotarpeita neuvojilla ja viljelijöillä

Neuvojilta kysyttiin, mistä sisällöistä he toivovat lisää ilmastonmuutokseen varautumista koskevaa tietoa neuvonnan tueksi. Kysymyksessä annettiin valmiita vastausvaihtoehtoja ja mahdollisuus myös vastata omin sanoin. Kyselyyn vastanneet neuvojat toivovat itselleen lisää tietoa seuraavista teemoista:

- viljelykasvien laji- ja lajikevalinta
- kasvukauden sääolot ja niiden kanssa selviytyminen
- valkuaisomavaraisuus
- tautien ja tuholaisien hallinta sekä rikkakasvien hallinta

Vähintään kaksi kolmasosaa asiaa arvioineista neuvojista näkee asiakkailtaan, viljelijöiltä, puuttuvan melko paljon tai paljon tietoa seuraavista aiheista:

- tautien ja tuholaisien hallinta
- kasvinvuorotus, viljelykierto
- maan rakenteen hoito
- turvemaiden käyttötavat
- biologinen typensidonta
- valkuaisomavaraisuus.

Neuvojilta kysyttiin myös ilmastotietoutensa kehittämisen haasteista. Valmiista vastausvaihtoehtolistasta haasteita ilmastotietouteen ja sen kehittämiseen neuvojat kokevat tulevan eniten seuraavista seikoista:

- Ilmastoasioista tulee ristiriitaista tietoa.
- Tietoa on akuutimpaa hankkia muista asioista.
- Ilmastotieto jää irralleen viljelyn käytännöistä.

kuva: Erkki Oksanen

Ilmastoviisaita ratkaisuja maaseudulle -hanke

Selvitys tehtiin osana valtakunnallista Ilmastoviisaita ratkaisuja maaseudulle (VILMA) –tiedonvälityshanketta, jota rahoittaa Hämeen ELY-keskus osana Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa 2014-2020. Lisätietoja www.ilmastoviisas.fi.